

Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi Sayı: 8/1 2019 s. 405-412, TÜRKİYE

Araştırma Makalesi

TÜRK FOLKLORUNA BİR ÖRNEK: NİKO MARI'NİN GÜNLÜKLERİ

Gül Mükerrerem ÖZTÜRK*

Elguja MAKARADZE**

Geliş Tarihi: Ekim, 2018

Kabul Tarihi: Şubat, 2019

Öz

Bu çalışmamızda, akademisyen Niko Mari'nin, 1904 yılında çağdaş Türkiye'nin kuzeydoğusundaki illerini ziyareti sırasında izlenimlerini 1911 yılında St. Petersburg'da Rus dilinde kaleme alan "Şavşat ve Tao-Klarjeti Seyahat Günlükleri" adlı eserinden bahsedeceğiz. Bu kitap, bu güne kadar bilimsel değerini kaybetmediği için kültürel ve tarihsel bir kaynak olması açısından çok önemlidir. Materyallerden de anlaşıldığı üzere 20. yüzyılın başlarında destansı bir âşıklık geleneği olduğu günlüklerinden açıkça görülmektedir. Niko Mari, Mosidze tarafından kaydedilmiş düzyazı metninde yer alan Türk destansı şiirinin ve şarkının ana karakteri olan "Tehar Mirza" ve "Koroğlu" öykülerinde, düzyazı kısmı Gürcüce, şiirsel (şarkısal) kısmı ise Türkçe olarak yazmıştır. Hem metinsel hem de biçimsel yapıları içeren, iki dilli metnin Gürcüce -Türkçe biçimini, "kültürel yayılma" ya da "folklorizm" kavramı ile tanımlayabiliriz. Destansı hikayelerine ek olarak Niko Mari, Gürcü sözlü örneklerinin yanında Türk düğün şiirlerine de yer vermiş ve yayınlamıştır. Ayrıca günlüklerinde Türk müzikal ve dans folklorunun yanı sıra enstrümanlar hakkında da ilginç bilgiler yer almaktadır.

Anahtar Sözcükler: Niko Mari, folklor, Koroğlu, Terha Mirza.

AN EXAMPLE OF TURKISH FOLKLORE: NIKO MARIE'S DIARIES

Abstract

In this study, we will address Academician Niko Mari's work named "Şavşat and Tao-Klarjeti Travel Journals" which involves his impressions during his visit to the northeastern cities of modern Turkey in 1904 and which was published in Russian language in St. Petersburg in 1911. It is very important in terms of being a cultural and historical resource because it has not lost its scientific value until today. As it is understood from the materials, it is obviously seen from the "Diaries", that the early 20th century had a tradition of epic minstrelsy. Niko Mari, describes the story of "Tehar Mirza" and Koroğlu, recorded by old Mosidze, which are the main characters of the Turkish epic poems and songs in proses, the part of oriental prose is narrated in Georgian and the poetic part is narrated in Turkish. We can define the Georgian-Turkish form as a bilingual text with both textual and formal structures using the concept of "cultural expansion" or "Folklorism". In addition to epic stories, Niko Mari wrote and published Turkish Wedding

* Dr. Öğr. Üyesi; Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Gürcü Dili ve Edebiyatı Bölümü, gul.m18@hotmail.com.

** Doç. Dr.; Batum Şota Rustaveli Üniversitesi, İnsani Bilimler Fakültesi, Gürcü Dili ve Edebiyatı Bölümü, elguja.makaradze@gmail.com.

Poems as well as Georgian Oral examples. His love influenced the lyrics. The work has interesting information about instruments besides Turkish musical and dance folklore.

Keywords: Niko Mari, folklore, Köroğlu, Terha Mirza.

Giriş

Akademisyen Niko Mari'nin "Дневник Поездки в Шавшетю и Кларджетию" (Şavşat ve Klarjeti'ye Seyahat Günlüğü) bugüne kadar bilimsel değerini kaybetmemiş önemli bir kültürel-tarihsel kaynaktır. 1904 yılında Niko Mari'nin Çağdaş Türkiye'nin kuzeydoğu bölgelerine seyahatlerinin izlenimlerini anlatan 1911'de St. Petersburg'da yayımlanan günlükleri, bibliyografik nadirliğe dönüşmüştür. 2012 yılında günlükler, Gürcistan Şota Rustaveli Devlet Üniversitesi Kartveloloji Enstitüsünde (Revaz Diasamidze tarafından çevrilip, Mamia Pağava tarafından yapılan incelemeler yapıp notlar eklenmiştir) Gürcüceye çevrilmiştir. Bu tarihten itibaren Niko Mari'nin kitabı, tarihsel ve kültürel bir yoksunluktan dolayı ortaya çıkmış ve geniş bir bilimsel dolaşım içine girmiştir. Belirttiğimiz bu kitap, tarihçiler, etnologlar, paleograflar, dilbilimciler, sanat tarihçileri, folklorcular gibi çeşitli alanların temsilcileri için değerlidir. Bu çalışmamızda en çok günlüklerin bu son kısmıyla ilgileneceğiz.

Elbette, Niko Mari, seyahati sırasında folklorik materyal toplamasının yanı sıra bunu bir görev haline getirmişti. Seyahati sadece Şavşat köyü ile sınırlı kalmayıp, Şavşat'ın her iki tarafını yani en çok da İmerhuli köyünü de(Tetrakedit) kapsamıştır. Doğal olarak, Niko Mari tarafından kaydedilen materyal, o dönemki Şavşat'ın genel eğilimlerini hala göstermesine rağmen, Şavşat'ın folklorik resmini doğru bir şekilde yansıtmaz. Niko Mari'nin savunucuları çoğunlukla folklor repertuarına Gürcü folklorunun yanında Türk folklor örnekleri ekleyerek etnik Gürcülere de yer vermiştir. Araştırmacı, Türk sözlü örneklerini dikkatlice kaydetmiş ve Gürcü folklorik metinleriyle birlikte günlüklerinde yayınlamıştır.

Niko Mari'nin günlüklerinde, yirminci yüzyılın başlarında, destansı yaratıcı geleneği, çağdaş Türkiye'nin kuzeydoğu bölgesinde özellikle Şavşat'ta güçlü olduğu aşıkârdır. Bu, muhtemelen, şu anda, bölgenin kurgusal yayılım repertuarında hemen hemen destansı ve lirik-epik şarkılarıyla dolu olan âşıklığın var oluşu gerçeğiyle açıklanabilir. Âşıklık birçok insanın kültürel mirasıdır ve bu kültürel mirası İran, Türkiye, Azerbaycan ve Ermenistan gibi bölgelerde bulabiliriz. Âşıklar, orta çağlarda özellikle Gürcistan'ın güney bölgelerinde yer edinmişler ve büyük bir popülerlik kazanmışlardır. Âşıklar saz ve tar eşliğinde, bir uçtan diğer bir uca seyahat edip dinleyiciye kendi repertuarlarını tanıtmışlardır. Âşıkların kendilerine ait okulları da vardı. Burada birçok dile de sahip oluyorlardı. Bu nedenle, Âşıklık geleneğinin güney bölgesi hariç

yavaş yavaş diğer Gürcistan topraklarına yayılması da şaşırtıcı bir durum değildir. Âşıklığın güçlü geleneği, birçok ünlü âşığın yaşadığı 17. ve 18. yüzyıllarda Tiflis'te kurulmuştur (Gürcü halk şiiri, 1960, s. 67-68).

Âşıklık repertuarının temel kısmı şiirlere şarkı işlevi katan destanlardan ya da şiirle harmanlanmış nesir eserlerden oluşmaktaydı. “Dastani” terimi, fonetik açıdan “destani” olarak Acara sözlü geleneğinde de karşımıza çıkmaktadır. Türkçeden girmiş bir sözcük olan “destan” daha çok macera yönlü lirik-epik eserleri belirtmektedir. Niko Mari yaşlı Mosidze’den kaydettiği halk geleneğinde kökleşmiş olan “*Tehar Mirza*” ve “*Köroğlu*” süjelerini yayınlamıştır. Bunlar: “*Tehar Mirza Destanı*”, “*Köroğlu Destanı*”. Niko Mari, “*Tehar Mirza Destanı*”, “*Köroğlu Destanı*” dışında kaydedilmeyen “*Kurban Destanı*”nı da eklemiş hatta gerekli görmediği materyalleri eleyerek yayınlamıştır. Bilim adamının yaşlı Mosidze’den kaydettiği ya da kaydetmediği süjeleri (20’den fazla) olabilir. Araştırmacının replikleri de ilginçtir:

“Okuyucularım için âşıklardaki roman kahramanlarını da eklememe gerek yok” (Mari, 2012, s.173).

Niko Mari’nin bu çalışmasında, âşıkların bu tür eserlere karakter olarak katıldığı görülmektedir, fakat o daha çok metnin kime ve hangi âşığa ait olduğu, anlatıcı-dinleyicinin kim olduğu üzerinde durulmaktadır. Buna uygun olarak, eserlerde “*Âşık Ferhat*”, “*Âşık Said*”, “*Âşık Şamil*”, “*Âşık Sefil*” vb. âşık isimlere de yer verilmiştir. Niko Mari’nin günlüklerinde geçen âşıkların söylediğimiz gibi sayıları 20’den fazladır. Ayrıca İmerhevli âşıklara da yer almaktadır: “*Âşık Ali Çavuş*, ev sahibim ve anlatıcı ve *Âşık Kamil* ve İmerhevli iki genç” (Mari, 2012, s.73). Niko Mari günlüklerinde âşıklık kültürünün gelişmesinde, popülerleşmesinde önemli rolleri olan Gürcü kökenli âşıklara da yer vermiştir. Böylece âşıklığın oluşmasında başka halkların etkili olmasının yanı sıra Gürcü etnik mirasının da önemi vardır.

Folklor, uluslararası yayılımların, temaların, motiflerin ve ulusal kıyafetlerin akışını düzenleyen açık bir sistemdir. Güney Gürcistan’da Türk folklorundan pek çok hikâye, tür, karakter, motif görebiliriz. Tam olarak bunlar Niko Mari’nin “*Tehar Mirza Destanı*” ve “*Köroğlu Destanı*”, yanı sıra yukarıda belirtilen diğer kaydettiği masallar da yer almaktadır. Bunlardan özellikle 16. ve 17. yüzyıllarda Azerbaycan’da farklı etno-kültürel arasında uluslararası yayılma emsali olduğu “*Köroğlu Destanı*” popülerlik katmıştır. Doğrudan destanın güney Kafkasya yönü Azericeden gelmektedir. Türkçe versiyonları (Çlaidze, 1978, s.45-49) Türk folklorunun etkisiyle girmiş destan, Acara ve Şavşat sözlü geleneğinde kökleşmiştir. Türkçe destansı eserlerin biçiminin temel karakteristik düzyazı metnine dâhil olan şiirlerin ve şarkıların korunması dikkat çekici bir özelliktir, ancak düzyazı kısmı Gürcüce, şiir kısmı ise

Türkçe olarak verilmiştir. Sadece Niko Mari'nin kayıtlarında değil Acara verilerinde de yer alan eserler Güney Gürcistan'da mevcuttur. Mesele şu ki, iki dilli ortamda eserlerin şiirsel-şarkısal kısmın çevrilmesi mümkün, ama zor bir iştir. Bu, âşıkların önünde duramadığı bir durumdur. Niko Mari'nin Türkçe gibi destansı bir metni Gürcü alfabesiyle kaydetmesi de ilginçtir. Türkçe şiirin dilinden yerel diyalektin özellikleri açıkça görülmektedir. Metinde gramer ve yazım hatalarını yer yer görmekteyiz. Bu da kaydedenin ve bilgi verenin Türkçeyi iyi bilmediğini bize düşündürmektedir. Gürcü nesir kısmından Türkçe şarkısal-şiirsel kısma geçmesi genellikle metinde anlatanın notundan önce geldiğini görmekteyiz. Örneğin: “Şimdi Tehar Mirza, erkek kardeşinin çocuğu Emiya'ya şarkı söylesin” ya da ”Şimdi kız Delikuli'ye şarkı söylesin” (Tehar Mirza Destanı), ya da “Şimdi Köroğlu hanıma şarkı söylesin” (Köroğlu Destanı). Türkçe şarkısal-şiirsel metin, Gürcü nesir metninin devamı niteliğindedir; fakat aynı zamanda yazarın öyküdeki lirik tutumunu da yansıtmaktadır. Örneğin: *Köroğlu Destanı*'ndan bir örnek verirsek;

Gürcüce	Okunuşu	Türkçesi
„სეჩენ გირდენ დეგორმანა,	“Seçin girdin degirmana,	“Niçin girdin değirmene
დე ყალ ბოილე იანა, იანა,	De kal böyle yana, yana,	Kal böyle yana, yana
დედი ამი აივაზხანა,	Dedi ami ayvazhana,	Dedi ami ayvazhana,
ბაზარგენ მუბარეჟ ოლსუნ	Bazarin mübarek olsun	Pazarın mübarek olsun
...არხანა აღმიშგენ ფასტა,	Arhana almışsin pasta,	Arkana almışsın pasta,
დერგენდან ოლმიშინ ხასტა,	Dergidan olmuşin hasta,	Dertten olmuşsun hasta
ყაჩ თუმანი ვერდინ, უსტა,	Kaç tumani verdin, usta,	Kaç duman verdin, usta,
ბაზარგენ მუბარეჟ ოლსუნ“	Bazarin mübarek olsun”	Pazarın mübarek olsun”

Yukarıda sözü edilen iki dilli (Gürcüce-Türkçe) şiirsel metni “kültürel diyalog” ya da en çok da “folklorik etki” şeklinde açıklayamayız. Hem şiirsel hem de biçimsel yapılarını ve bunların morfolojisini içeren kültürel yayılım yönünü de incelediğimizde bu kültürel yayılmanın sadece dilsel, genel olarak etno-kültürel, akrabalık yönünde olduğu bölgesel bağlara da temel olarak dayanması dikkate değerdir. Bölgesel folklor geleneği ise sadece dilsel değil, kültürel akrabalığını ve dil-kültür iki dilliliğini de içermektedir.

Niko Mari İmerhevli Said Ağanidze ve Osman Mosidze'den adet - gelenek hakkında bilgi aldığı farklı yerlerden Türkçe düğün şarkılarını kaydetmiştir. Özellikle, “Düğün zamanı gelin evine gittiğinizde, damat ve gelinin de olduğu sıra şöyle söylenmektedir:

Gürcüce	Okunuşu	Türkçesi
„ბურიუნ გელინ, ნაზილლამა, ევი სუფურ, თოზეილ ამა, აინგნანან, სოზეილამა	“Buyrun gelin, Nazillama, Evi süpür, tozeil ama, Kainininan, sözeilama	“Buyur Gelin, Nazlanma, Evi süpür, toz al, ama, Kaynanana söz söyleme
ათლარ ქიშნარ, არფა იშტარ, გელინ ალლარ, გეთმან იშტარ, გელინ ათლადი ეშიკი	Atlar Kışnar, arpa iştär, Gelin ağlar, getman iştär, Gelin atladı eşiki	Atlar kışner, arpa ister, Gelin ağlar, gitmek ister, Gelin atladı eşigi
სუფრადა ყალდი ყაშული“....	Suprada kaldı kaşuğı”...	Sofrada kaldı kaşuğı”...

Ayrıca İmerhevli yaşlı Ali Çavuş’un “Kurban Destanı”, Mosidze’den kaydettiği bir şiirdir. Ancak Saide Ağanidze, Niko Mari’ye “Çhalel (Düz Köy)’de dinlenen Lazca şarkıyı kaydettirdi.” (Mari, 2012, s.182-183, 186-188). Bu şarkı Türkçe şarkıdır, ancak araştırmacı İmerhevli anlatıcısı (Çhaleli lazlardan) dinlediğini belirtmektedir. Türk folklorunun oluşumunda etnik Gürcülerin ya da sadece pasif yardımcıların araştırılması zordur. Ancak gerçek şu ki, Niko Mari’nin İmerhev folklor incelemesi sırasında, Gürcücenin yanında Türkçe sözlü örnekleri de dâhil etmesi şüphesiz ilginçtir. Benzer saha-toplayıcı yöntemler, taktikler ya da stratejiler ne yüzyıllar öncesine ne Niko Mari dönemine ne de bizim zamanımıza ve sonrasına ait karakteristik bir durumdu. Yani Niko Mari tarafından seçilip toplanmış metodun amacının ne olup olmadığı sorusunun doğması da normaldir. Görüldüğü gibi, bilim adamının kaydettiği kültürle bağlantılı folklorunun ve dış özelliklerinin sunulması, oluşan kültürel sahanın ve olayın tamamen resmedilmesi amaçlandığı söylenebilir. Niko Mari kendine has sezgisi sayesinde akademik folkloristik, Malinovski’nin kültürel antropologluyla başlamış, uluslararası bir bağlamda devrimle sona erdirilmiş (Jones, 1979, s. 52-55) yolu seçmiştir. Folklorik metnin (metinlerin) sadece uygun kültürel metnin (metinlerin) dikkatli kaydedilerek, özelliklerini göz önünde bulundurularak öğrenilebileceğinden emindi. Politeknik, iki dilli, homojen olmayan kültürel çevrede folklor işlevselliği bir takım özelliklerle karakterize edilmektedir. Niko Mari’nin politeknik, iki dilli, hemojen olmayan kültürel ortamlardaki folklor işlevi, kendine has özellikleriyle karakterize edilmektedir. Ayrıca, iki dilli (çok dilli) çevrede sadece yukarıda yazdığımız “kültürel difüzyon” değil iki dilli folklorunda doğması kaçınılmaz bir gerçektir. Genel olarak, günlüklerin folklorik yönü kendi folk-kültürel morfolojik kuruluşu uluslararası yüksek seviyedeki demokrasiciliğini bir bakıma kozmopolitliğini göstermektedir. Ayrıca dille

birlikte özdeşliğin temel işareti olup aynı kimlik, etnik bağımsızlık, kendini ifade etme aracıdır. Bu son özellik, özellikle çeşitli tarihsel gelişmeler nedeniyle önemlidir. Etnik grup ve folkloru homojen olmayan kültürel ortamlarda yaşamaya devam etmektedir. Bu tarihte, yeni tarihsel şartlarda, folklor, dil ile birlikte, ulusal kültürün en gelişmiş işlevini gerçekleştirmektedir. Niko Mari yeteri kadar folklorik materyal belgelere de sahiptir: kayıt yeri, zamanı ve durumu, anlatıcının yaşı, kimliği vb. Bununla birlikte hemen hemen hepsi belirli notlar ve özel açıklamalı kelimeler içermektedir. Niko Mari'nin eserle ilgili şarkı kuralları ve geleneği üzerine bize bilgiler sunması kayda değer bir öneme sahiptir. Örneğin, araştırmacı Türk düğün şarkıları üzerine iki grupla gerçekleştirdiğini ve bununla birlikte her iki tarafın da aynı orkestrayı tekrar ettiğini belirtiyor (Mari, 2012, s. 173). Görüldüğü gibi, şarkıdaki iki mısra tekrarı hem Türkçe hem de Gürcüce şarkılarda performans gösteren bir gelenek olarak kurulmuş; çünkü Niko Mari'nin sözleriyle, "Her iki mısranın tekrarıyla ahenkli şarkılar da söylüyorlar" (Mari, 2012, s. 173).

Günlükler müzikal ve dans folkloru hakkında ilginç bilgiler içermektedir. Niko Mari'nin 20. yüzyılın başlarında Türkiye'de bulunan müzik enstrümanları hakkında bilgilere yer vermesi şüphesiz çok önemlidir. O dönemde özellikle yaylı çalgılı sazın popüler olduğu bilinmektedir. Bu enstrümanı, âşıklar yukarıda belirtildiğimiz gibi zarif bir şekilde çalıyorlardı. Bu enstrüman aşıkların temel folklor aleti ve dağıtıcısıydı. Ayrıca günlüklerde üflemeli çalgılardan çiboni (Acara) ve tulum hakkında oldukça değerli bilgiler de yer almaktadır. "Çiboni" geleneksel Gürcü üflemeli tulum çalgısıdır, Gudastviri (Tulum) çeşididir. Çoğunlukla dans melodisi ve günlüklerden de anlaşıldığı gibi Niko Mari'nin Şavşat'ta seyahat sırasında kullandığı popüler bir çalgıydı. Günlüklerden Şavşat danslarının ve şarkılarının müzikal - tonsal özelliklerine dair pek çok kayıttan Türk folkloruna entegre oldukları açıkça görülmektedir.

Kaynaklar

- Çlaidze, L. (1978). *Koroğlu Destanı'nın Gürcü varyantı (ქოროღლის ეგონის ქართული ვერსიო)* Tiflis: Metsniereba Yayıncılık.
- Çikovani M. (1960). *Gürcü halk şiiri (ქართული ხალხურის პოეზიო)* Tiflis: Metsniereba Yayıncılık.
- Jones, S. (1979). Bağlam devrinde dogmatizm. *Batu folkloru*, Vol. 38, No.1, 52-55.
- Mari, N. (2012). *Şavşat ve Tao Klarjeti seyahat günlükleri*. Batum: Batum Şota Rustaveli Üniversitesi Yayıncılık.

Extended Abstract

In this study, we will address Academician Niko Mari's work named "Şavşat and Tao-Klarjeti Travel Journals" (Дневник Поездки в Шавшетию и Кларджетию) which involves his impressions during his visit to the northeastern cities of modern Turkey in 1904 and which was published in Russian language in St. Petersburg in 1911. It is very important in terms of being a cultural and historical resource because it has not lost its scientific value until today. In 2012, the diaries were translated at the Georgian Shota Rustaveli State University Institute of Kartvelology (Revaz Diasamidze translated by Mamia Pağava and notes were added). This book is valuable for representatives of various fields such as historians, ethnologists, paleographers, linguists, art historians, folklorists. In this study, we will deal with this last part of the diaries.

Niko Mari recorded examples of Turkish folklore as well as Georgian folklore in Savsat area. Although the material he recorded shows the general tendencies, it cannot reveal the folkloric aspect of this region correctly. The advocates of Niko Mari draw attention to the folkloric repertoire of the Georgian folklore and the ethnic Georgians who are examples of Turkish folklore. The researcher has carefully recorded the examples of Turkish verbal and published Georgian folklore in his diaries with his texts.

On Niko Mari's days, in the early twentieth century, it is evident that the epic tradition of creative was important in contemporary northeastern region of Turkey, especially in Savsat. This could probably be explained by the fact that at present, the repertoire of the region's fictional spread, there is the presence of almost full of epic and lyrical-epic songs. The main part of their Minstrelsy repertoire consisted of epics or proses mixed with poems that added a fun function to the poems during the performance. Niko Mari describes the story of "Tehar Mirza" and Koroğlu, recorded by old Mosidze, as an observer in the folk tradition: "Tehar Mirza", "Koroğlu". In addition, he listened to other happenings (more than 20 units) told by the participant, but they were not either recorded or considered necessary to be included in the "Diaries".

Folklore is an open system that regulates the flow of international expansions, themes, motifs, and national costumes. In South Georgia, we can see many stories, genres, characters and motifs from Turkish folklore. The epic, which has entered with the influence of Turkish folklore, has been rooted in the oral tradition of Acara and Şavşat. The preservation of poems and songs that are included in the prose text which is the basic characteristic of the epic form of Turkish is a remarkable feature. But in the stories of Tehar Mirza and Koroğlu which are the main characters of the Turkish epic poems and songs in proses, the part of oriental prose is narrated in Georgian and the poetic part is narrated in Turkish. The point is that it is possible, but difficult to translate the poetic-song of works in a bilingual environment. This is a situation where the lovers cannot stand in front. It is also interesting that Niko Mari recorded the epic text in Turkish as Georgian alphabet. The features of the local dialect are clearly visible from the language of Turkish poetry. We can define the Georgian-Turkish form as a bilingual text with both textual and formal structures using the concept of "cultural expansion" or "Folklorism". The narration of the works in this way shows that there are similar traditions in the region mentioned because the poetic-song part does not survive against the minstrelsy in the bilingual environment.

It is undoubtedly interesting that Niko Mari included Turkish verbal examples alongside Georgian in the course of Imerhev folklore. Similar field-gathering methods, tactics, or strategies were characteristic of neither the Niko Mari period nor our time and after centuries. In other words, the question of whether the purpose of the method chosen by Niko Mari is born is also normal. It can be said that it is intended to present the folklore and its external characteristics associated with the culture recorded by the scientist, to illustrate the cultural scene and the event.

The folkloric aspect of the diaries shows the cosmopolitanism of its own folk-cultural morphological organization, in a sense, its international high-level democracy. It is also the basic sign of identity with language, the same identity, ethnic independence, self-expression tool. This last feature is particularly important because of various historical developments. Ethnic groups and folklore continue to live in non-homogeneous cultural environments. At this time, under the new historical conditions, folklore, together with language, carries out the most advanced function of national culture. At this time, under the new historical conditions, folklore, along with language, carries out the most advanced function of national culture. Niko Mari also has enough folkloric material. Almost all of them contain specific

notes and words with specific explanations. It is of great importance that Niko Mari gives us information on the rules and tradition of the song.

The diaries contain interesting information about the music and folk dance. Niko Mari includes information about the musical instruments in Turkey in the early 20th century, it is undoubtedly very important.

The work has interesting information about instruments besides Turkish musical and folk dance. It is known that the stringed instrument was popular in that period. In addition, the wind instruments in the diaries (Acara) and a very valuable information about the overall are also included. It was often a popular instrument that Niko Mari used during his trip to Şavşat, as was evident in his dance melody and diaries. It is clear from the diaries that Turkish folklore is integrated with many recordings of Şavşat dances and their musical - tonal characteristics.